

Kraftig økning i angst og depresjon

Foto: Pajmagies.

Psykologisk institutt ved Universitetet i Oslo (UiO) har gjort en undersøkelse som viser en to- til tredobling av symptomer på angst og depresjon under koronakrisen.

Funnene er basert på en representativ undersøkelse av 10 084 voksne i Norge, melder NRK. Forskerne så på de tre første ukene med smitteverntiltak.

– I likhet med under tidligere større pandemier ser vi en klar økning i angst- og depresjonssymptomer, sier Omid Ebrahimi, som er stipendiat ved psykologisk institutt på UiO.

Han har ledet studien.

– Det er veldig viktig å nevne at for de aller fleste vil dette være forbigående når tiltakene gradvis lettes på, men for noen vil disse symptomene ha langtidskonsekvenser, og dette skal vi følge med på videre, sier Ebrahimi til NRK.

Kirkens SOS melder samtidig om en økning på 25 prosent i antall henvendelser sammenlignet med samme periode i fjor. Antall personer som ringer til nødtelefonen med selvmordstanker, har doblet seg.

Livsvitskap får god karakter

Universitetet i Oslo skal føra vidare forskingssatsinga på livsvitskap fram til 2025. Det vedtok universitetsstyret 5. mai, skriv Nettavis for Universitetet i Oslo, Uniforum.

– Det viktigaste me kan læra er å fylgja tilrådinga den internasjonale gruppa føreslår når det gjeld å få utvikla dei tverrfaglege konvergensmiljøa endå meir, seier direktør Carl Henrik Gørbitz i UiO: Livsvitskap i ein kommentar til evalueringsrapporten.

Bakgrunnen for vedtaket er ei internasjonal evaluering som trekkjer fram at SPARK-Norway-programmet er den viktigaste innovasjonen livsvitskap står bak. Dette er eit nyskappingsprogram der forskarar som har innovasjonsprosjekt med kommersielle sjansar, kan få oppfølging og hjelp til å byggja opp eit nettverk i løpet av to år. Tverrfagleg utdanning er førebels på planleggingsstadiet, og det har heller ikkje kome heilt i mål når det gjeld tverrfagleg samarbeid, går det fram av evalueringa.

Det er likevel nok til at universitetsdirektøren bad universitetsstyret om å vedta å forlengja satsinga på livsvitskap til 2025. Og det gjorde universitetsstyret.

Den internasjonale vurderingsgruppa var sett saman av finske og britiske forskarar som alle har godt ord på seg i fagområdet livsvitskap.

Evalueringssgruppa uttrykkjer at den er svært imponert over målet om at livsvitskap skal ha med seg alle miljø frå teologi, jus, og filosofi i til medisin og naturvitskap. Samtidig peikar dei på at når det gjeld praksis så viser det seg at dei vitskaplege artiklane som blir publiserte, som regel kjem frå dei medisinske og naturvitskaplege miljøa. Men den har registrert at det er ei haldningsendring når det gjeld viljen til å samarbeida og forska på tvers. På den positive sida viser gruppa også til at dei som held på med livsvitskap driv eit godt nettverksarbeid og at det etter kvart vil få positive resultat når det gjeld å få til konvergensmiljø, det vil seia forskingsmiljø som smeltar saman.

Det som gruppa trekkjer fram som det mest vellykka i satsinga på livsvitskap på UiO så langt, er SPARK Norway. Dette er eit nyskappingsprogram der forskarar som har innovasjonsprosjekt med kommersielle sjansar kan få oppfølging og hjelp til å byggja opp eit nettverk i løpet av to år. Dei får også utbetalt ein halv million i året i dei to åra etter kvart som dei når viktige milestolpar i prosjektet. Så langt har 23 prosjekt kome i gang, og dei første ni avslutta programma sine i mars i år. Evalueringa viser at deltakarane i hovudsak er svært nøgde med programmet. Likevel meiner gruppa at dei ulike rollene i programmet må bli klarare. Dessutan peikar

dei på at mentorane og det globale nettverket kan bli utnytta endå betre enn i dag.. Dei meiner at dei vanlege møteplassane må halda fram med å vera dynamiske og bli reviderte og betra.

Eit anna positivt trekk dei har funne er at dei som deltar i programmet har blitt endå meir opne for å satsa på ein karriere som entreprenørar eller grunnleggjarar av nye selskap i staden for berre å kunna tenkja seg ein akademisk karriere. Evalueringa viste også at mesteparten av dei bruksretta funna, kom gjennom grunnforskning og nyfikkedreven forskning. Dei synest at det viktig å satsa vidare på den delen av forskinga saman med innovasjonsforskning. Dei meiner at UiO: Livsvitskap har potensial i seg til å gjera nettopp det.

Dei viser til at det er stor interesse for forskning hos folk flest, og at forskning med samfunnsrelevans er ikkje berre den som møter medisinske behov, men også den som stimulerer hjernen. «People are hungry for understanding», understrekar dei, og meiner altså at folk er svoltne på å forstå ting.

Evalueringa peikar på at det nettopp er satsinga på å etablera konvergensmiljø og satsinga på SPARK som utgjer mesteparten av kostnadane til UiO: Livsvitskap med høvesvis 58,3 prosent og 14,3 prosent. Andre område som tverrfagleg undervisning, studentinnovasjon og kommunikasjon og utoverretta verksemd utgjer til saman 2 prosent av dei samla utgiftene til satsinga.

Mer ferdigmat

Foto: Pajmagies.

Barnløse, lavinntektsfamilier og unge voksne har spist mer pizza, pølser og ferdigmat under koronakrisen, ifølge en ny undersøkelse, skriver NTB.

Koronavirusutbruddet har ført til stengte restauranter og kafeer, samtidig

som folk har oppholdt seg mye hjemme, med både hjemmekontor og hjemmeskole. Det har påvirket nordmenns matvaner, ifølge undersøkelsen fra forskningsinstituttet Nofima.

SIFO-forsker Annechen Bahr Bugge sier til NTB at de strenge koronatiltakene 12. mars førte til en ny virkelighet for alle, og også for nordmenns spisevaner. Først med hamstring av mel og gjær, og deretter satte smittevern hensyn en stopper for kantiner og buffeter.

– Stengte grenser og kantiner gjorde at dagligvaremarkedet økte salget sitt enormt, sier hun.

Mer tid hjemme har for mange betydning til å lage mat fra bunnen, til bollebaking og setting av surdeig.

Men samtidig som kvinner og personer i aldersgruppen 25 til 36 år sier at de har spist mindre prosessert mat, som pizza, pølser og ferdigretter, har 20 prosent i aldersgruppen 15 til 24 år spist mer av det.

Koronatiltakene har ført til mindre farting til og fra skole og jobb. Men mens hver fjerde familie med hjemmeboende barn tilbringer mer tid rundt matbordet sammen med familiemedlemmer, svarer én av fem uten barn at de oftere enn før spiser måltider foran skjermen.

Dette gjelder særlig unge voksne, hvor hver fjerde respondent svarer at de spiser mer foran skjermen.

– Enslige har alltid spist flere måltider foran skjermen. Men i koronatiden har familier som allerede er flinke til å kose seg med måltidene, kanskje blitt enda bedre. Vanene er forsterket, sier SIFO-forskeren.

Kvinnenes matvaner har endret seg mest under virusutbruddet. 42 prosent av kvinnene i undersøkelsen sier at de har bakt mer enn før, 36 prosent sier de oftere prøver ut nye oppskrifter, og 38 prosent sier at de koser seg mer med snacks og godteri.

Også menn har endret matvanene sine, men ikke i like stor grad som kvinnene, ifølge undersøkelsen.

Samtidig svarer sju av ti at de mener det er viktigere nå enn før å støtte norsk landbruk, norsk matproduksjon og selvforsyning.

– Det har vært økende interesse for norsk mat i årevis. På den ene siden handler dette om å støtte bonden og arbeidsplasser, men også om høy tillit til norsk mat. Dette har fått enda mer oppsving under koronaen, sier Bahr Bugge.

Kvinner og personer som bor på bygda, mener i større grad enn andre at dette er viktigere enn før.

Nedgang i andre smittsomme sykdommer

Mellom 16. og 30. april ble 257 tilfeller av andre smittsomme sykdommer enn covid-19 meldt til Meldingssystem for smittsomme sykdommer (MSIS) ved Folkehelseinstituttet. Det var 61 prosent lavere enn i tilsvarende periode i 2019.

Spesielt etter innføring av tiltak for sosial distansering i begynnelsen av mars, var det nedgang i alle sykdomsgrupper

Nedgangen kan reflektere både trender i sykdomsforekomsten, effekten av distansering, lavere tilgang til helsetjenester og redusert diagnostisering.

«Aktuelt fra MSIS under covid-19-epidemien» oppsummerer utvalgte sykdomsgrupper under covid-19-epidemien, blant annet mage-tarminfeksjoner, vaksineførbare infeksjoner og antibiotikaresistens. Formålet med rapporten er å overvåke og dokumentere endringer, og å rette oppmerksomheten mot at covid-19-epidemien kan påvirke rapporteringen til MSIS.

Nordmenn spiser mest frukt

Foto: Vynimages

Nordmenn er blant de ivrigste fruktspiserne i Europa.

Men kampanjene som skal få oss til å spise mer frukt og grønt, virker bare på kvinner, skriver forskning.no.

Kvinner og de med høy utdanning spiser mest frukt og grønt. Menn og de med lavere utdanning spiser mindre.

Ser man både på kjønn og skolegang, så spiser kvinner med lav utdanning like mye frukt som høyt utdannede menn.

Dette viser tall fra European Social Survey. Mer enn 37 000 deltagere fra 21 europeiske land har blitt spurt om hvor ofte de spiser frukt og grønnsaker.

Målet for forskerne var å se hvordan inntak av frukt og grønt varierer mellom kjønn, sosioøkonomiske klasser og geografi.

– Tidligere studier har hatt svakheter og tallene fra ulike land har ikke vært sammenlignbare. Men disse tallene er sammenlignbare, og vi kan stole på dem, sier professor Tonje Holte Stea ved Institutt for helse og sykepleievitenskap ved Universitetet i Agder (UiA).

De som spiser lite frukt og grønnsaker, har større risiko for å utvikle hjerte- og karsykdommer, kreft og diabetes type 2.

I tillegg vil det være mer bærekraftig for kloden om vi mennesker spiser mindre kjøtt og mer frukt og grønt.

– Hvor mye frukt og grønnsaker vi spiser, varierer veldig mellom de ulike europeiske landene. Særlig i Øst-Europa er inntaket betydelig lavere enn anbefalingene, sier Stea.

Det norske Helsedirektoratet anbefaler minst fem porsjoner av frukt, grønnsaker og bær hver dag.

Sammen med innbyggerne i Frankrike, Spania, Portugal og Storbritannia er nordmenn blant dem som spiser mest frukt i Europa.

De som er minst entusiastiske for frukt, finner vi i østeuropeiske land som Ungarn og Tsjekkia.

Tallene tyder på at inntaket er høyere i regioner som har lettere tilgang på frukt og grønt. Dette er land hvor disse matvarene dyrkes og er billige, eller hvor de har nasjonale frukt- og grøntkampanjer.

– I Norge og flere andre land har vi hatt kampanjer som Fem om dagen og gratis skolefrukt. Det kan forklare litt av fruktinntaket. Stea sier at disse statlige holdningskampanjene ser ut til å ha virket bedre på høyt utdannede kvinner. Hun mener det nå er viktig å jobbe for å nå lavt utdannede menn.